

stk. 2, kun foreligger tvang, hvis patienten modsætter sig en given foranstaltning, har vedkommende læge efter forslaget § 3, stk. 1 og 2, pligt til at søge at opnå patientens samtykke efter behørig vejledning om formålet med indlæggelsen, opholdet og behandlingen samt om udsigterne til en bedring af tilstanden.

Denne pligt til at indhente informeret samtykke hos patienten gælder i forhold til alle psykiatriske patienter i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling, og ikke kun i forhold til de patienter, hvor anvendelse af tvang kan komme på tale, hvis de pågældende modsætter sig den påtænkte foranstaltning. Pligten påhviler både den indlæggende læge og lægerne på den psykiatriske afdeling. Den indlæggende læge skal navnlig vejlede patienten om formålet med indlæggelsen, og sygehusets læger navnlig om selve sygehusopholdet og den behandling, der agtes iværksat. Udsigterne til en bedring af patientens helbredstilstand skal indgå som det grundlæggende tema i vejledningen såvel for den indlæggende læge som for sygehuslægenes vedkommende. For så vidt der bliver tale om tvangsindlæggelse eller tvangsbehandling, fremgår vejledningspligten tillige af § 31.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 3, stk. 3, har overlægen pligt til at opstille en behandlingsplan for alle, der indlægges på psykiatrisk afdeling. I behandlingsplanen angives behandlingens nærmere form og indhold, herunder hvorvidt behandlingen bedre skønnes at kunne opnås f.eks. ved samtaler frem for ved medicinering.

Kravene til behandlingsplanen må ifølge sagens natur forstås med den modifikation, at der i den første tid umiddelbart efter indlæggelsen kun kan være tale om en rent foreløbig behandlingsplan. Kravene til behandlingsplanen øges, efter at den indledende observation af patienten, eventuelt i medicinfri tilstand, er foretaget. Behandlingsplanen skal justeres løbende og skal til enhver tid afspejle, hvilke handlinger der er igang, og det mål, der i hvert fald på kortere sigt søges realiseret ved de aktuelle handlinger.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger under pkt. 2.2.2. og til betænkning nr. 1109/1987 side 42–44.

Til § 4

I § 4 foreslås en lovfæstelse af det såkaldte »mindste middels princip« som et generelt princip, der gælder ved enhver form for tvangsanvendelse.

Der henvises til de almindelige bemærkninger under pkt. 2.2., herunder navnlig pkt. 2.2.3., og til betænkning nr. 1109/1987, side 44–46.

Til kapitel 3 Frihedsberøvelse Til § 5

Den foreslåede bestemmelse indeholder fælles materielle betingelser for tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse, se § 6, stk. 3, og § 10, stk. 1.

Den grundlæggende betingelse er, at patienten er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles med sindssygdom. For så vidt angår sindssygdomsbegrebet og betegnelsen »tilstande, der ganske kan ligestilles hermed«, henvises til de almindelige bemærkninger under pkt. 3.2.1. Det skal fremhæves, at anvendelsesområdet for begrebet »tilstande, der ganske må ligestilles med sindssygdom« må fastlægges under hensyn til de overvejende behandlingsmæssige formål, som denne lov forfølger, og således uafhængigt af forståelsen af lignende begreber i anden lovgivning. Beskrivelsen af den patientgruppe, der omfattes af § 5, bliver således ikke nødvendigvis sammenfaldende med afgrænsningen af den personkreds, der i praksis henhører under straffelovens § 16, stk. 1, om tilstande, der må ligestilles med sindssygdom.

Ud over tilstedeværelsen af sindssygdom eller en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, kræves som betingelse for tvangsindlæggelse eller tvangstilbageholdelse opfyldelse af enten farlighedskriteriet eller behandlingskriteriet.

Farlighedsindikation kan foreligge enten som fare for personen selv, typisk i form af risiko for selvmord eller alvorlig selvlemlæstelse, eller som fare for andre. Der stilles krav om, at faren skal være nærliggende og væsentlig.

Farlighedsbegrebet omfatter en vis kvalificeret og aktuel fare for person, herunder også trusler om vold eller selvlemlæstelse, brandstiftelse og ligeartede farlige handlinger. En blot mulig og mere fjern og uvis risiko for, at faren vil manifestere sig, er ikke tilstrækkelig. Verbale forulempelser, der ikke indeholder trusler om vold eller selvlemlæstelse, falder ligeledes uden for det foreslåede farlighedsbegreb.

Tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse på *behandlingsindikation* kan kun finde sted, hvis udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring ellers vil blive væsentligt forringet. Det kan ikke kræves, at der skal være udsigt til en egentlig helbredelse af sindssygdommen som sådan således forstået, at patienten efter sygehusbehandling må forventes at blive varigt rask, men der skal være et klart grundlag for, at behandling vil medføre en væsentlig bedring eller dog forebygge en betydelig og akut forringelse af tilstanden. En mærkbar lindring vil også være tilstrækkeligt til, at kravene til behandlingsindi-